

ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΗ

**ΤΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ
ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΝΟΜΙΚΕΣ
ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

Ε.Κ.: ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2026

ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΗ

ΤΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

**Διπλωματική Εργασία η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση
μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Νομική στο Πανεπιστήμιο
Νεάπολις Πάφος**

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

**Ε.Ε.: ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ , ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ,
ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΑΝΝΑ-ΛΙΖΑ**

ΙΟΥΝΙΟΣ 2026

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Αλεξάνδρα Αντωνιάδου , 2026

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει
απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....	7
Abstract.....	8
Κατάλογος Συντομογραφιών.....	9
Εισαγωγή	10
Κεφάλαιο 1 ^ο . Νομική βάση και θεσμικά όρια της ενωσιακής ενεργειακής ρύθμισης..	14
1.1 Κατανομή αρμοδιοτήτων και νομικές βάσεις	15
1.2 Γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου ως όρια της ρύθμισης.....	18
1.3 Θεσμικοί μηχανισμοί εφαρμογής, εποπτείας και συμμόρφωσης.....	20
Κεφάλαιο 2ο. Το ενωσιακό κλιματικό και ενεργειακό πλαίσιο ως δεσμευτικό ρυθμιστικό σύστημα.....	24
2.1 Η κλιματική ουδετερότητα ως νομικά δεσμευτικός στόχος.....	24
2.2 Η διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης ως μηχανισμός παρακολούθησης και συμμόρφωσης.....	27
2.3 Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ως αντικείμενο ενωσιακής ρυθμιστικής παρέμβασης	29
2.4 Η ενεργειακή απόδοση ως δεσμευτικός άξονας της ενωσιακής πολιτικής.....	33
Κεφάλαιο 3 ^ο . Η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και η μεταρρύθμιση του market design.....	38
3.1 Το κανονιστικό υπόβαθρο της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.....	38
3.3 Νέοι μηχανισμοί σταθεροποίησης τιμών και επενδυτικά σήματα	43
3.4 Κρίσιμες εντάσεις: ανταγωνισμός της αγοράς και κρατική παρέμβαση.....	46
Κεφάλαιο 4 ^ο . Όρια εφαρμογής στην πράξη - κανονιστικές τριβές και διοικητικά «σημεία συμφόρησης»	50
4.1 Πολυπλοκότητα πηγών και πρόβλημα κανονιστικής συνοχής	50
4.2 Μεταφορά Οδηγιών και ανομοιογένεια εφαρμογής.....	52
4.3 Αδειοδοτήσεις έργων ΑΠΕ ως κεντρικό όριο εφαρμογής	54
4.4 Ασφάλεια δικαίου και regulatory risk για επιχειρήσεις	57
Συμπεράσματα-Επίλογος.....	61
Βιβλιογραφικές Αναφορές	67

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η Αλεξάνδρα Αντωνιάδου , γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «Το ρυθμιστικό πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Νομικές προκλήσεις και όρια εφαρμογής», αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Ο/Η Δηλών /σα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ενεργειακή μετάβαση αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση κατά τον 21ο αιώνα. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η διασφάλιση της ενεργειακής ασφάλειας και η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας έχουν οδηγήσει στη διαμόρφωση ενός ολοένα και πιο σύνθετου κανονιστικού πλαισίου στον τομέα της ενέργειας.

Οι πρόσφατες γεωπολιτικές εξελίξεις και η ενεργειακή κρίση των τελευταίων ετών ανέδειξαν ακόμη περισσότερο τη σημασία της ύπαρξης ενός αποτελεσματικού και ανθεκτικού συστήματος ενεργειακής διακυβέρνησης, ικανού να ανταποκριθεί στις σύγχρονες προκλήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει έναν ολοένα και πιο ενεργό ρυθμιστικό ρόλο, επιδιώκοντας την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας και την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης.

Αντικείμενο της συγκεκριμένης εργασίας αποτελεί η εξέταση του ρυθμιστικού πλαισίου της ενεργειακής μετάβασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ιδιαίτερη έμφαση στις νομικές προκλήσεις και στα όρια εφαρμογής του. Ειδικότερα, αναλύονται οι αρμοδιότητες της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, η σχέση μεταξύ ενωσιακής δράσης και εθνικής κυριαρχίας ως προς την επιλογή του ενεργειακού μίγματος, καθώς και τα πρακτικά εμπόδια που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των ενωσιακών πολιτικών και στόχων.

Σκοπός της διπλωματικής είναι να αναδείξει ότι η επιτυχία της ενεργειακής μετάβασης δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τη θέσπιση φιλόδοξων νομοθετικών στόχων, αλλά και από τη δυνατότητα αποτελεσματικής εφαρμογής τους στην πράξη, μέσω σταθερών θεσμικών μηχανισμών, επαρκών υποδομών και ασφάλειας δικαίου.

Η εκπόνηση της αποτέλεσε για εμένα μία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα επιστημονική διαδικασία, καθώς μου έδωσε την ευκαιρία να εμβαθύνω σε έναν τομέα του ευρωπαϊκού δικαίου που εξελίσσεται διαρκώς και αναμένεται να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στο μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες προς τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Παυλίδη Γεώργιο για την καθοδήγηση, τις πολύτιμες παρατηρήσεις και την υποστήριξή του καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει τη νομική εξέλιξη της ενωσιακής ενεργειακής ρύθμισης υπό το πρίσμα της κλιματικής ουδετερότητας, της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και των ορίων που θέτουν οι Συνθήκες στην κανονιστική δράση της Ένωσης. Κεντρική θέση της μελέτης είναι ότι το νεότερο δίκαιο της ενέργειας δεν μπορεί πλέον να περιγραφεί επαρκώς ως απλό δίκαιο φιλελευθεροποίησης της αγοράς. Η κρίση τιμών, το REPowerEU, η μεταρρύθμιση του electricity market design, η RED III και το Clean Industrial Deal αναδεικνύουν ένα σύνθετο υπόδειγμα ρυθμιζόμενης αγοράς, στο οποίο ο ανταγωνισμός παραμένει κρίσιμος, αλλά συμπληρώνεται από μηχανισμούς σταθεροποίησης, δημόσιας παρέμβασης, επιτάχυνσης επενδύσεων και ενεργειακής ασφάλειας.

Η εργασία υποστηρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει καταργήσει την εθνική ευχέρεια επιλογής του ενεργειακού μίγματος, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 194 παρ. 2 ΣΛΕΕ, αλλά την έχει εντάξει σε πυκνότερο πλαίσιο υποχρεώσεων, εποπτείας και λογοδοσίας. Το κρίσιμο νομικό ζήτημα δεν είναι πλέον αν η Ένωση έχει αρμοδιότητα να ρυθμίζει την ενέργεια, αλλά πώς ασκεί την αρμοδιότητα αυτή χωρίς να μετατρέπεται η ανάγκη συντονισμού σε de facto συγκέντρωση ενεργειακής πολιτικής. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη διάκριση μεταξύ θεωρητικών ορίων και πρακτικών σημείων συμφόρησης, όπως η αδειοδότηση έργων ΑΠΕ, οι καθυστερήσεις δικτύων, η ασφάλεια δικαίου, το regulatory risk και η ανομοιογενής εφαρμογή των οδηγιών.

Μεθοδολογικά, η μελέτη βασίζεται σε δογματική και κριτική ανάλυση του πρωτογενούς και παράγωγου ενωσιακού δικαίου, της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πρόσφατης επιστημονικής βιβλιογραφίας. Η συμβολή της έγκειται στην ανάδειξη της ενεργειακής μετάβασης ως πεδίου όπου συγκροτείται ένα sui generis μοντέλο ενωσιακού παρεμβατισμού: όχι πλήρης εγκατάλειψη της αγοράς, αλλά ανακατασκευή της αγοράς μέσω κανόνων που υπηρετούν απανθρακοποίηση, ασφάλεια εφοδιασμού, βιομηχανική ανταγωνιστικότητα και κοινωνική ανεκτικότητα.

Λέξεις-κλειδιά: ενωσιακό ενεργειακό δίκαιο· κλιματική ουδετερότητα· εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας· ενεργειακή κυριαρχία· regulatory risk.

Abstract

This dissertation examines the legal evolution of EU energy regulation in the light of climate neutrality, the internal electricity market and the constitutional limits imposed by the Treaties. Its central argument is that contemporary EU energy law can no longer be adequately described as a merely liberalising market project. The energy-price crisis, REPowerEU, the 2024 electricity market design reform, RED III and the Clean Industrial Deal reveal a more complex model of regulated market governance, in which competition remains essential but is increasingly complemented by stabilisation mechanisms, public intervention, investment acceleration and energy-security considerations.

The dissertation argues that the European Union has not abolished Member States' discretion over their energy mix under Article 194(2) TFEU. Rather, that discretion is now embedded in a denser framework of obligations, supervision and accountability. The key legal issue is therefore not whether the Union may regulate energy, but how it may do so without turning coordination into a de facto centralisation of energy policy. Particular attention is paid to the distinction between constitutional limits and practical bottlenecks, including renewable-energy permitting, grid constraints, legal certainty, regulatory risk and uneven national transposition.

The study uses doctrinal and critical legal analysis of primary and secondary EU law, Court of Justice case law and recent academic literature. Its contribution lies in conceptualising the energy transition as a field in which a sui generis model of EU interventionism is emerging: not a full abandonment of the market, but a reconstruction of market governance through legal instruments designed to serve decarbonisation, security of supply, industrial competitiveness and social acceptability.

Keywords: EU energy law; climate neutrality; internal electricity market; energy sovereignty; regulatory risk.